

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS № 12

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ, ВЫП. 12.

АРХЕАЛОГІЯ ЭПОХІ СЯРЭДНЕВЯКОЎЯ

Мінск

2006

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS № 12

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ, ВЫП. 12.

АРХЕАЛОГІЯ ЭПОХІ СЯРЭДНЕВЯКОЎЯ

Мінск

2006

ІНСТЫТУТ ГІСТОРЫІ
НАЦЫЯНАЛЬнай АКАДЭМІІ НАВУК БЕЛАРУСІ

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ
№ 12

АРХЕАЛОГІЯ ЭПОХІ СЯРЭДНЕВЯКОЎЯ

ДА 75-ГОДДЗЯ 3 ДНЯ НАРАДЖЭННЯ

П. Ф. ЛЫСЕНКІ

Мінск
ДНУ “Інстытут гісторыі НАН Беларусі”
2006

УДК 902.26
ББК 63.44 2 (4 Бел)
А 874

Рэдакцыйная калегія выдання “Матэрыялы па археалогіі Беларусі”:
П.Ф. Лысенка, д.г.н., прафесар (галоўны рэдактар),
Э.М. Загарульскі, д.г.н., прафесар, В.М. Ляўко, д.г.н. (нам. гал. рэдактара),
Марзалюк І.М., д.г.н., Штыхаў Г.В., д.г.н., прафесар,
А.М. Мядзведзеў, к.г.н. (адк. сакратар),
І.М. Язэпенка, к.г.н. (нам. адк. сакратара)

Серыя заснавана ў 1957 годзе

Навуковы рэдактар
доктар гістарычных навук В.М. Ляўко

Рэцэнзенты
доктар гістарычных навук Г.В. Штыхаў
кандыдат гістарычных навук М.В. Клімаў

А 874 АРХЕАЛОГІЯ ЭПОХІ СЯРЭДНЕВЯКОЎЯ (да 75-годдзя з дня нараджэння П.Ф. Лысенкі) / МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ. -- Мінск: ДНУ «Інстытут гісторыі НАН Беларусі», 2006. -- № 12. -- 240 с., іл. -- Бібліяграф. у канцы артык. -- Рэз. на рус. і англ. мовах.
ISBN 985-6769-21-3

Нагодай для выдання дадзенай кнігі паслужыў 75-гадовы юбілей з дня нараджэння і 45-гадовы юбілей навуковай дзейнасці выдатнага беларускага археолога і гісторыка Пятра Фёдаравіча Лысенкі. Падчас сваёй маштабнай і плённай працы юбіляр вывучаў пераважна помнікі X--XIII ст. на поўдні Беларусі, і таму большасць артыкулаў кнігі прысвечана асвятленню менавіта гэтага перыяду. Таксама ў выданне прадстаўлены матэрыялы вучняў і калег, якія працуюць з юбілярам доўгі час у Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

Кніга прызначана ўсім, хто цікавіцца археалогіяй і старажытнай гісторыяй Беларусі.

УДК 902.26
ББК 63.44 2 (4 Бел)

На вокладцы змешчаны каменны барэльеф з царквы г. Турава.

© Калектыў аўтараў, 2006
© Афармленне: ДНУ “Інстытут гісторыі
НАН Беларусі”, 2006
© Афармленне вокладкі: А.М. Мядзведзеў, 2006

ISBN 985-6769-21-3

З М Е С Т

ДАСЛЕДЧЫК ТУРАЎСКАЙ ЗЯМЛІ (ДА 75-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ І 45-ГОДДЗЯ НАВУКОВАЙ ДЗЕЙНАСЦІ П.Ф. ЛЫСЕНКІ).	7
БІБЛІЯГРАФІЧНЫ ПАКАЗАЛЬНІК ПУБЛІКАЦЫЙ П.Ф. ЛЫСЕНКІ / <i>Складанне Т. М. Каробушкінай, Н.М. Дубіцкай</i>	11
ЛІТАРАТУРА АБ ЖЫЦЦІ І ПАЛЯВЫХ ДАСЛЕДАВАННЯХ П.Ф. ЛЫСЕНКІ / <i>Складанне Т.М. Каробушкінай, А.Ф. Лысенка</i>	14
СТАРАЖЫТНАСЦІ РАННЯГА СЯРЭДНЯВЕЧЧА	
ДРОБУШЕВСКИЙ А. И. (Ветка) ОХРАННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ НА ПОСЕЛЕНИИ У Д. ПРОСКУРНИ (ПРОСКУРНИ-ІІ) В ГОМЕЛЬСКОМ ПОДНЕПРОВЬЕ	18
ЗВЕРУГО Я.Г., МЕДВЕДЕВ А.М. (Минск) СЕЛИЩЕ МИКОЛЬЦЫ (МАТЕРИАЛЫ ИССЛЕДОВАНИЙ 1986–1991 ГОДОВ)	33
КУЛАКОВ В.И. (Москва) КОМПЛЕКСЫ С ОРУЖИЕМ ГОРИЗОНТА СЁСДАЛА-УНТЕРЗИБЕНБРУНН В БАЛТИИ	56
ПЕРЫЯД СТАРАЖЫТНАЙ РУСІ	
БРУЕВИЧ Н.И. (Гомель) МАЛОЕ ГОРОДИЩЕ В ПОСОЖЬЕ – ГОРОДОК-І.	77
ВАЙЦЯХОВІЧ А.В. (Мінск) ПАХАВАЛЬНЫЯ ПОМНІКІ КАЛЯ ВЁСКІ НОВЫЯ ВАЛОСАВІЧЫ ЛЕПЕЛЬСКАГА РАЁНА ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛ.	89
ДАБРЫЯН А.А. (Гродна) ДАСЛЕДАВАННІ НА ГАРАДЗІШЧЫ ЗБОЧНА	102
ДУБИЦКАЯ Н.Н. (Минск) СРЕДНЕВЕКОВЫЕ МАТЕРИАЛЫ ИЗ СЕЛИЩА ПРУДОК СВЕТЛОГОРСКОГО РАЙОНА ГОМЕЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ.	106
ЗВЯРУГА Я.Г. (Минск) ДАСЛЕДАВАННІ Ў ГАЛЬШАНАХ І ГАРАДКУ	111
ЗВЯРУГА Я.Г., ВІЦЯЗЬ С.П. (Мінск) РЫШТУНАК ВЕРШНІКА І ВЕРХАВОГА КАНЯ З РАСКОПАК СТАРАЖЫТНЫХ ГАРАДОЎ ВЕРХНЯГА ПАНЯМОННЯ	122
ЗВЯРУГА Я.Г. (Минск), ЮРКАВЕЦ Ю.В. (Гродна) МАТЭРЫЯЛЫ СТАРАЖЫТНАГА ТУРЫЙСКА З РАСКОПАК 1969–1970 ГАДОЎ.	138
КЕНЬКО П.М. (Минск) НАБОРНЫЙ ПОЯС ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ X – ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XI В. ИЗ ДЕРЕВНИ ЗАЯМОЧНОЕ МИНСКОГО РАЙОНА.	145
КАЛЯДЗІНСКІ Л.У. (Минск) КАСЦЯНЫЯ ВЫРАБЫ З РАСКОПАК ДЗЯЦІНЦА ЛЕТАПІСНАГА СЛУЦКА XII–XIII СТСТ.	149
КОШМАН В.І. (Мінск) «СВІСЛАЦКА-БЯРЭЗІНСКІ» МІКРАРЭГПЁН У X–XIII СТСТ.	154
ЛУПИНЕНКО Ю.М., МАКУШНИКОВ О.А. (Гомель) КОЛЪНАТЫЙ ДОСПЕХ ВОСТОЧНОСЛАВЯНСКОГО РАТНИКА КОНЦА XII – НАЧАЛА XIII ВВ. (ПО МАТЕРИАЛАМ РАСКОПОК В ГОМЕЛЕ)	162
ХОДАН В.И. (Минск) ОПЫТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ МЕТОДОВ ДЛЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ПОГРЕБАЛЬНЫХ ПАМЯТНИКОВ (НА ПРИМЕРЕ КУРГАННЫХ МОГИЛЬНИКОВ СРЕДНЕГО ПОБУЖЬЯ X–XIII ВВ.)	174

ЭПОХА ПОЗНЯГА СЯРЭДНЯВЕЧЧА

ГАНЕЦКАЯ І.У. (<i>Мінск</i>)	
КАФЛЯ XVI СТ. З РАСКОПАК У ГЛУСКІМ ЗАМКУ	180
ЗАЯЦ Ю.А. (<i>г. Мінск</i>)	
О НЕКОТОРЫХ ОСОБЕННОСТЯХ ПРИНЦИПОВ ОРГАНИЗАЦИИ ОБОРОНЫ МИРСКОГО ЗАМКА (МИФЫ И РЕАЛЬНОСТЬ)	192
ЛЕВКО О.Н. (<i>Мінск</i>)	
ИССЛЕДОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ ЗАДУНАВЬЯ В Г. ВИТЕБСКЕ В 1977–2005 ГГ.	197
МАРКОВИЧ Л.Г. (<i>Мінск</i>)	
КЛАССИФИКАЦИЯ МАССОВОГО КЕРАМИЧЕСКОГО МАТЕРИАЛА ИЗ РАСКОПОК ШКЛОВСКОГО ЗАМКА И МЕСТА ШКЛОВСКОГО	215
ПАЗДНЯКОЎ В.С. (<i>Мінск</i>)	
ПАЧАТАК ГІСТОРЫІ МАЛЬТАНСКАГА ЗАКОНА Ў БЕЛАРУСІ	225

ГІСТОРЫЯ НАВУКІ

ДОБРИЯН А.А. (<i>г. Гродно</i>)	
РАЗВИТИЕ МЕТОДИКИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ РАСКОПОК В БЕЛАРУСИ В XVIII – НАЧАЛЕ XX ВЕКА.	232
ОН НАУЧИЛ МЕНЯ РАБОТАТЬ В ТЯЖЕЛЫХ УСЛОВИЯХ... (СЛОВО ПРО УЧИТЕЛЯ)/ Л.В. Колединский	238

СПІС СКАРАЧЭННЯЎ

- АО – Археологические открытия. Москва
 Архіў ІГ НАН Беларусі –Архіў Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Мінск.
 БелСЭ – Беларуская савецкая энцыклапедыя. Мінск
 ГАЗ – Гістарычна-археалагічны зборнік. Мінск
 ИЮМ – Историко-юридические материалы.
 КСИА – Краткие сообщения Института археологии АН СССР. Москва.
 КСИИМК – Краткие сообщения Института истории материальной культуры. Москва.
 МАБ – Материалы по археологии Беларуси. Минск.
 МИА – Матриалы и исследования по археологии СССР. Москва, Ленинград.
 ПГКБ – Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. Мінск.
 ПСРЛ – Полное собрание русских летописей.
 СА – Советская археология. Москва
 САИ – Свод археологических источников. Москва.
 РА – Российская археология. Москва.
 ТД СПИПАИ–1971 – Тезисы докладов на секциях, посвященных итогам полевых исследований
 1971 г. М., 1972 /АН СССР. ИА/.
 LAA – Lietuvos TSR archeologijos atlasas. Vilnius.

Научное издание

**АРХЕОЛОГИЯ ЭПОХИ СРЕДНЕВЕКОВЬЯ
(к 75-летию со дня рождения П.Ф. Лысенко)**

**Материалы по археологии Беларуси
Вып. 12**

На русском и белорусском языках

Навуковае выданне

**АРХЕАЛОГІЯ ЭПОХІ СЯРЭДНЕВЯКОЎЯ
(да 75-годдзя з дня нараджэння П.Ф. Лысенкі)**

**Матэрыялы па археалогіі Беларусі
Вып. 12**

На рускай і беларускай мовах

Выдавецкі рэдактар: *С.П. Віцязь*

Тэхнічны рэдактар: *Т.В. Салавей*

Карэктар: *Т.В. Салавей*

Кампутарнае макетаванне: *А.М. Мядзведзеў*

Пераклад на ангельскую мову: *І.У. Ганецкая*

Здадзены ў набор 15.05.2006 г. Падпісаны ў друк 05.09.2006 г.

Формат 60 x 84 1/8. Папера для ксераксаў. Гарнітура Times.

Друк рызаграфічны. Ум.-друк. арк. 28,0. Ул.-выд. арк. 30,4.

Тыраж 200 экз. Заказ № 67.

ДНУ “Інстытут гісторыі НАН Беларусі”

220072, г. Мінск, вул. Акадэмічная, 1.

Ліцэнзія ЛВ № 02330/0133318 ад 09.06.2004 г.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства

“Выдавецкі дом “Беларуская навука”

220041, г. Мінск, вул. Ф. Скарыны, 40